

Forskrift om alkolås, alkolåsverksteder mv.

Hjemmel: Fastsett av Vegdirektoratet DD.MM.ÅÅÅÅ med hjemmel i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) § 40 c, § 19 c og § 19 b

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Forskriften skal ivareta sikkerhet, kvalitet og etterlevelse av påbudet om å ha alkolås i kjøretøy.

Formålet med å ha alkolås i kjøretøy er å forhindre ruspåvirket kjøring.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for den som driver persontransport mot vederlag på veg i Norge med kjøretøy i kategori M2 og M3 og som omfattes av lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy § 4, § 6, § 9, og § 10.

Dersom kjøretøyet som nevnt i første ledd er registrert i utlandet er kjøretøyet unntatt kravene i forskriften.

§ 3. Definisjoner

Følgende definisjoner legges til grunn i denne forskriften:

- a) *alkolås*: en teknisk innretning som skal hindre at et kjøretøy kan startes eller settes i bevegelse når føreren har ulovlige verdier av alkohol i luften føreren puster ut, jf. vegtrafikkloven § 22
- b) *arbeid på alkolås*: installasjon, avinstallasjon, reparasjon og service på alkolås som ikke foretas hos kjøretøyfabrikant
- c) *alkolåsverksted*: virksomhet som har fått godkjenning av regionvegkontoret til å utføre arbeid på alkolås
- d) *installatør*: person som fyller vilkårene for å arbeide med alkolås og som er ansatt i et godkjent alkolåsverksted
- e) *service*: kalibrering og vedlikehold av alkolåsen i henhold til produsentens anvisning og kontroll av dennes installasjon i kjøretøyet og av funksjoner som skal sikre at alkolåsen fungerer korrekt
- f) *pusteprøve*: prøve føreren må avgi ved å puste i alkolåsen for at kjøretøyet skal kunne starte eller settes i bevegelse
- g) *monteringsinstruksjon*: en kjøretøyspesifikk instruksjon på hvordan alkolåsen skal monteres i kjøretøyet
- h) *installasjonsbekreftelse*: dokumentasjon på hvordan alkolåsen er installert i det aktuelle kjøretøyet

- i) *kvalitetsstyringssystem*: systematiske tiltak som dokumenterer at arbeidet utøves i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift
- j) *nødfunksjon*: mulighet for overstyring av alkolåsen gjennom blant annet nødnummer eller tildeling av kode
- k) *fristarttid*: tid fra godkjent pusteprøve er avlagt til det må avlegges ny pusteprøve ved stans av kjøretøyet.

Kapittel 2. Krav til alkolås

§ 4. Krav til alkolås

Alkolåsen skal ha testsertifikat på at den tilfredsstillende EN 50436-1:2014 eller EN 50436-2:2014 utstedt av et akkreditert laboratorium. Alkolåsen skal i tillegg testes i temperaturområde – 40 C til + 85 C etter EN 50436-2:2014, kapittel 9.3.

Kjøretøy som allerede har installert alkolås ved ikrafttredelse av denne forskrift kan fortsatt benytte denne så fremt den tilfredsstillende EN 50436-1:2007 eller EN 50436-2:2007 eller nyere standard.

Alkolåsen skal ha komponent-typegodkjenning (E-merket) etter gjeldende regelverk for elektromagnetisk kompatibilitet for kjøretøy.

Arbeid på alkolås skal utføres på et godkjent alkolåsverksted, jf. kapittel 3, eller ved fabrikkmontering gjennom kjøretøyfabrikanten.

§ 5. Alkoholkonsentrasjon i pusteprøven

Alkolåsen skal være innstilt slik at kjøretøyet kun kan startes eller settes i bevegelse om alkoholkonsentrasjonen i førerens pust måles til å være mindre enn 0,10 milligram alkohol per liter luft.

§ 6. Godkjent pusteprøve

Føreren må avgi en godkjent pusteprøve for å kunne starte eller sette kjøretøyet i bevegelse. Alkolåsen kan ha en fristarttid på maksimalt 30 minutter.

Ved bytte av fører skal den nye føreren av kjøretøyet avgi pusteprøve.

§ 7. Forbikoplingsfunksjon for alkolås

Det skal ikke være en forbikoplingsfunksjon for alkolåsen i kjøretøyet. Dersom strømtilførselen brytes på alkolåsen, skal kjøretøyet ikke kunne settes i bevegelse.

§ 8. Nødfunksjon

Alkolåsen kan ha en funksjon for overstyring dersom det oppstår nødsituasjoner. Bruk av en slik nødfunksjon skal meldes og registreres hos faglig ansvarlig i alkolåsverkstedet. Alkolåsen må kunne låses opp med en engangskode, tidsbegrenset til høyst 8 timer.

§ 9. Service og vedlikehold

Eieren av kjøretøyet skal følge anvisningene til alkolåsprodusenten for service og vedlikehold.

§ 10. Hindring i bruk av kjøretøy

Alkolåsen skal forhindre at kjøretøyet settes i bevegelse dersom service ikke er gjennomført innen 30 dager.

§ 11. Monteringsinstruksjon

Alle alkolåser skal ha en monteringsinstruksjon.

For kjøretøy der det ikke er nok å bryte strømmen til startmotoren, skal alkolåsen ha en monteringsinstruksjon for den aktuelle typen kjøretøy fra alkolåsprodusenten eller kjøretøyfabrikanten.

Monteringsinstruksjonen etter annet ledd skal inneholde

- a) opplysninger om hvilken kjøretøymodell og type som instruksjonen gjelder for
- b) beskrivelse av hvilke kretser i kjøretøyet som må brytes, hvordan tilkoblingspunktene identifiseres og hvilke tilleggskomponenter som skal brukes
- c) opplysninger om hvem som har utarbeidet instruksjonen
- d) bekreftelse fra kjøretøyprodusenten eller kjøretøyimportøren på at tilkoblingen til bilens system ikke kan påvirke andre systemer i bilen under kjøring, ved feil eller strømbrytning i alkolåsen.

§ 12. Installasjonsbekreftelse ved ettermontering

Installasjon av en alkolås i et kjøretøy etter denne forskriften skal dokumenteres med en installasjonsbekreftelse fra den personen som har utført installasjonen.

Installasjonsbekreftelsen skal inneholde opplysninger om

- a) kjøretøyets registreringsnummer
- b) alkolåsens fabrikant og serienummer
- c) referanse til anvendt monteringsinstruksjon
- d) navn på alkolåsverkstedet og installatøren
- e) dato for installasjonen og neste service.

Alkolåsverkstedet skal sørge for at installasjonsbekreftelsen lagres i 5 år og er tilgjengelig for tilsyn.

Kjøretøy med installasjonsbekreftelse i tråd med denne forskriften skal ikke fremstilles til ny godkjenning etter forskrift 5. juli 2012 nr. 817 om godkjenning av bil og

tilhenger til bil (bilforskriften) § 17 og forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) § 6-9.

Kapittel 3. Vilkår og plikter for alkolåsverksteder

§ 13. Godkjenning av alkolåsverksted

Virksomheter som oppfyller vilkårene i denne forskriften kan søke regionvegkontoret om godkjenning til å utføre arbeid på alkolås. Dokumentasjon for at vilkårene for å oppnå godkjenning er oppfylt skal vedlegges søknaden om godkjenning.

Et alkolåsverksted som oppfyller vilkårene i denne forskriften skal få et godkjenningsbevis.

Regionvegkontoret registrerer virksomhetene i Statens vegvesen sitt elektroniske register. Registeret inneholder opplysninger om virksomheter som har søkt om godkjenning og alle virksomheter som har eller har hatt godkjenning. Registeret vil inneholde personopplysninger om faglig ansvarlig. Registeret skal være i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk.

§ 14. Gebyr for godkjenning av alkolåsverksted

For behandling av en søknad om godkjenning som alkolåsverksted skal alkolåsverkstedet betale et gebyr på 2 570 kroner.

§ 15. Krav til lokaler og utstyr

Alkolåsverkstedets lokaler og teknisk utstyr som benyttes til arbeid på alkolåsen skal være egnet til formålet.

Utstyr som brukes ved arbeid på alkolåsen skal ha brukerveiledning og nødvendige spesifikasjoner for kalibrering. Utstyret skal benyttes i tråd med dette.

Alkolåsverkstedet kan også utføre arbeid på alkolåsen utenfor verkstedets lokaler forutsatt at dette gjøres på forsvarlig måte med pliktig utstyr.

§ 16. Krav til faglig ansvarlig og stedfortreder

For ethvert alkolåsverksted skal det være utpekt en faglig ansvarlig. Den faglig ansvarlige skal være kontaktpersonen til regionvegkontoret.

Faglig ansvarlig skal til enhver tid besitte de kunnskaper og ferdigheter som er nødvendige for å utføre arbeid på alkolåsen, jf. kompetansekravet som følger av § 17 annet ledd.

Faglig ansvarlig skal bruke monteringsinstruksjonen ved installasjon av alkolåsen og fylle ut en installasjonsbekreftelse, jf. §§ 11, 12.

Faglig ansvarlig skal

- a) påse at alt arbeid på alkolås utføres etter kravene i denne forskrift og etter gjeldende regelverk

- b) samordne arbeidet ved alkolåsverkstedet
- c) veilede installatørene i alkolåsverkstedet
- d) sørge for at etterutdanning av installatørene gjennomføres ved behov
- e) påse at alkolåsverkstedet dokumenterer gjennomført opplæring.

Dersom faglig ansvarlige skal føre kjøretøyet som arbeidet på alkolåsen utføres på, må han ha førerkort for aktuell kjøretøyklasse, jf. forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. Unntak i førerkortforskriften § 12-2 første ledd gjelder.

Ved den faglig ansvarlige sitt fravær skal det utpekes en stedfortreder. Stedfortreder skal oppfylle kravene til å være faglig ansvarlig. Regionvegkontoret kan gjøre unntak fra kravet til stedfortreder når kravet vil virke urimelig av hensyn til alkolåsverkstedets størrelse.

§ 17. Krav til installatøren

Installatøren skal til enhver tid besitte de kunnskaper og ferdigheter som er nødvendige for å utføre arbeid etter denne forskriften.

Installatøren skal ha gjennomgått relevant opplæring om alkolås. Opplæringen skal minst omfatte:

- a) gjeldene regler for utføring av arbeid på alkolås
- b) alkolåsens funksjon
- c) arbeidsmetoder og utstyr ved installasjon, avinstallasjon, service og reparasjon,
- d) metoder og utstyr for gjennomføring av arbeid på alkolås
- e) dokumentasjon for utført installasjon
- f) datasikkerhet og datahåndtering for alkolåsen.

Installatør skal benytte monteringsinstruksjon ved installasjon av alkolåsen og fylle ut en installasjonsbekreftelse, jf. §§ 11, 12.

Installatøren skal tilfredsstillere samme krav til førerkort som faglig ansvarlig, jf. § 16 femte ledd.

§ 18. Krav til kvalitetssystem

Alkolåsverkstedet skal etablere og vedlikeholde et kvalitetssystem for alkolåsverkstedets aktiviteter knyttet til arbeidet med alkolås.

Kvalitetssystemet skal inneholde følgende:

- a) organisering av virksomheten der det fremgår hvem som har ansvar for at arbeidet utføres i samsvar med denne forskriften
- b) de ansattes kompetanse, herunder prosedyrer for opplæring og vedlikehold av kompetanse
- c) prosedyrer for kalibrering og periodisk vedlikehold av utstyr
- d) prosedyrer for gjennomføring av arbeid etter denne forskriften herunder dokumentasjon på monteringsinstruksjon, installasjonsbekreftelse, navn på installatøren som utfører arbeid med alkolåsens og hvilket kjøretøy arbeidet ble utført på
- e) prosedyrer for oppbevaring av teknisk informasjon om alkolåsen
- f) prosedyrer for behandling av elektroniske data tilknyttet alkolåsen,
- g) tilgjengelig nødvendig regelverk.

Kvalitetssystemet skal dokumenteres skriftlig. Dokumentasjonen skal til enhver tid være tilgjengelig for tilsynsmyndigheten.

§ 19. Ansvar for informasjon til fører av kjøretøy med alkolås

Installatøren eller den faglig ansvarlige skal sørge for at føreren får en skriftlig brukerveiledning for alkolåsen. Veiledningen skal beskrive hvordan alkolåsen fungerer, hvordan den skal brukes og når service skal utføres.

Den som installerer alkolåsen skal sørge for at føreren, umiddelbart etter at alkolåsen er installert i vedkommende sitt kjøretøy, informeres muntlig om alkolåsens funksjon og instrueres i hvordan den brukes.

§ 20. Krav til utstyr og sikkerhet for datahåndtering

Alkolåsverkstedet har ansvaret for at dataoverføring fra alkolåsen skjer med formålstjenlig utstyr og at dataoverføringer skjer på en slik måte at sikkerhetselementene som beskytter dataenes integritet og ekthet er intakte.

Resultat av alkolåsens pusteprøver skal ikke lagres, lastes ned, eller leses.

Tekniske data fra alkolåsen kan bare lastes ned, leses og lagres i den grad det er nødvendig for å utføre service. Data som er lastet ned fra alkolåsen slettes umiddelbart etter at nødvendig service og vedlikehold er gjennomført.

Kapittel 4. Tilsyn med og reaksjoner mot alkolåsverksteder

§ 21. Tilsyn

Regionvegkontoret fører tilsyn med virksomheter som utfører arbeid på alkolåser og at de etterlever denne forskriften.

Alkolåsverkstedet plikter å gi regionvegkontoret adgang til lokalene, og bistå slik det ellers er nødvendig for å gjennomføre tilsyn, herunder fremvise og utlevere til kontroll utstyr og dokumenter som angår arbeid på alkolås og virksomheten for øvrig.

Regionvegkontoret kan som en del av tilsynet utføre stikkprøvekontroll på arbeidet med alkolås. Dersom det er nødvendig for å utføre tilsynsoppgavene kan regionvegkontoret også innkalle kjøretøyet til stikkprøvekontroll.

§ 22. Reaksjoner mot alkolåsverksteder

Som ledd i regionvegkontorets tilsyn kan alkolåsverkstedet gis pålegg om retting som er nødvendig for å sikre at arbeidet utføres i samsvar med forskriften.

Dersom pålegg om retting ikke er foretatt innen gitt frist, kan regionvegkontoret fastsette en tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som et engangsbeløp eller som en mulkt som løper fra det tidspunktet en gitt frist for retting er overskredet og til retting er

foretatt. Endelig vedtak om betaling av tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdsloven § 7-2. Tvangsmulkt inndrives av regionvegkontoret.

For mindre vesentlige forhold kan det gis advarsel.

Regionvegkontoret kan midlertidig eller permanent tilbakekalle alkolåsverkstedets godkjenning dersom det avdekkes:

- a) vesentlige eller gjentatte avvik fra kravene til lokaler, utstyr, kompetanse, kvalitetsstyring og datahåndtering
- b) vesentlige eller gjentatte avvik fra kravene til installasjon og dokumentasjon
- c) at pålegg ikke etterkommes eller at skriftlig advarsel ikke tas til følge
- d) at alkolåsverkstedet unndrar seg tilsyn.

I vurderingen av om godkjenningen skal tilbakekalles skal det tas hensyn til i hvilken grad verkstedets administrative ledelse kan bebreides for overtredelsen.

Første gangs tilbakekalling av godkjenningen skal normalt gjelde fra tre til seks måneder, andre gangs tilbakekalling fra seks til tolv måneder og tredje gangs tilbakekalling for minst tolv måneder. I særlige tilfeller kan godkjenningen tilbakekalles for alltid.

Ved tilbakekall av en godkjenning av alkolåsverkstedet skal regionvegkontoret tilbakekalle godkjenningsbeviset som nevnt i § 13 annet ledd.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

§ 23. Kontroll langs veg

Regionvegkontoret kan gjennomføre vegkantkontroll av alkolås i kjøretøy som nevnt i § 2 første ledd. Kontroll kan omfatte alkolåsen med tilhørende komponenter.

Regionvegkontoret kan gi fører og transportvirksomheten pålegg, som disse straks plikter å etterkomme. For øvrig gjelder lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk sine bestemmelser om kontroll langs veg så langt de passer.

§ 24. Overtredelsesgebyr

Regionvegkontoret kan ilegge transportvirksomheten overtredelsesgebyr på kroner 8 000 dersom kjøretøyet som nevnt i § 2 andre ledd ikke har installert alkolås.

Bestemmelsene i forskrift 17. september 1993 nr. 855 om gebyr for visse overtredelser av vegtrafikkloven § 3, § 5, § 6, § 7, § 8 og § 9 gjelder så langt de passer.

Overtredelsesgebyr ilegges ikke dersom overtredelsen fremstår som særlig graverende eller av andre særlige grunner bør følges opp ved vanlig straffeprosessuell forfølgning etter vegtrafikkloven § 31 første ledd.

§ 25. Klage på vedtak

Vedtak fattet i medhold av denne forskriften kan påklages i henhold til lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

§ 26. Unntak

Vegdirektoratet kan gjøre unntak fra denne forskriften dersom det foreligger særlig tungtveiende grunner.

Regionvegkontoret kan, ved enkeltvedtak, gjøre unntak fra bestemmelsene i denne forskriften, når det foreligger særlig tungtveiende grunner.

§ 27. Overgangsordninger

Kjøretøy som er registrert før ikrafttredelse av forskriften må ha installert alkoholås senest innen 2 år.

§ 28. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra det tidspunktet departementet bestemmer.